

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

(MAXSUS SON)

TOSHKENT–2025

Bosh muharrir:

Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich

Bosh muharrir o'rinbosari:

Karimov Norboy G'aniyevich

Muharrir:

Qurbonov Sherzod Ismatillayevich

ISBN: 978-9910-8110-8-1

UO'K: 004.89(575.1)(062)

KBK: 32.813(5O')ya1

T 97

Tahrir hay'ati:

Salimov Oqil Umrzoqovich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Abduraxmanov Kalandar Xodjayeich, O'zbekiston Fanlar akademiyasi akademigi
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Rae Kvon Chung, Janubiy Koreya, TDIU faxriy professori, "Nobel" mukofoti laureati
Osman Mesten, Turkiya parlamenti a'zosi, Turkiya – O'zbekiston do'stlik jamiyati rahbari
Axmedov Durbek Kudratillayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Sayfullo Normatovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Kalonov Muxiddin Baxritdinovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Siddiqova Sadoqat G'afforovna, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Xudoyqulov Sadirdin Karimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Maxmudov Nosir, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Samadov Asqarjon Nishonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, professor
Slizovskiy Dimitriy Yegorovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Axmedov Ikrom Akramovich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Eshtayev Alisher Abdug'aniyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xajiyev Baxtiyor Dushaboyevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Hakimov Nazar Hakimovich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Musayeva Shoira Azimovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), professor
Ali Konak (Ali Ko'nak), iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor (Turkiya)
Cham Tat Huei, falsafa fanlari doktori (PhD), professor (Malayziya)
Foziljonov Ibrohimjon Sotvoldixo'ja o'g'li, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dots.
Utayev Uktam Choriyevich, O'z.Respub. Bosh prokuraturasi boshqarma boshlig'i o'rinbosari
Ochilov Farkhod, O'zbekiston Respublikasi Bosh prokuraturasi IJQKD boshlig'i
Buzrukxonov Sarvarxon Munavvarxonovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Axmedov Javohir Jamolovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Toxirov Jaloliddin Ochil o'g'li, texnika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), katta o'qituvchi
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), v.b. dots.
Djudi Smetana, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Krissi Lyuis, pedagogika fanlari nomzodi, dotsent (AQSH)
Glazova Marina Viktorovna, Iqtisodiyot fanlari doktori (Moskva)
Nosirova Nargiza Jamoliddin qizi, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Sevil Piriyeva Karaman, falsafa fanlari doktori (PhD) (Turkiya)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon o'g'li, TDIU ITI departamenti rahbari
Ochilov Bobur Baxtiyor o'g'li, TDIU katta o'qituvchisi
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent.

Editorial board:

Salimov Okil Umrzokovich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Abdurakhmanov Kalandar Khodjayeich, Academician of the Academy of Sciences of Uzbekistan
Sharipov Kongiratbay Avezimbetovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Rae Kwon Chung, South Korea, Honorary Professor at TSUE, Nobel Prize Laureate
Osman Mesten, Member of the Turkish Parliament, Head of the Turkey–Uzbekistan Friendship Society
Akhmedov Durbek Kudratillayeich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Sayfullo Normatovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Abdurakhmanova Gulnora Kalandarovna, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Kalonov Mukhiddin Bakhriddinovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Siddikova Sadokat Gafforovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogical Sciences
Khudoykulov Sadirdin Karimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Makhmudov Nosir, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Yuldashev Mutallib Ibragimovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Samadov Askarjon Nishonovich, Candidate of Economic Sciences, Professor
Slizovskiy Dmitriy Yegorovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Mustafakulov Sherzod Igamberdiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Akhmedov Ikrom Akramovich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Eshtayev Alisher Abduganiyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khajiyev Bakhtiyor Dushaboyevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khakimov Nazar Khakimovich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Musayeva Shoira Azimovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Professor
Ali Konak, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor (Turkey)
Cham Tat Huei, Doctor of Philosophy (PhD), Professor (Malaysia)
Foziljonov Ibrokhimjon Sotvoldikhoja ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Utayev Uktam Choriyevich, Deputy Head of Department, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Ochilov Farkhod, Head of DCEC, Prosecutor General's Office of Uzbekistan
Buzrukkhonov Sarvarkhon Munavvarkhonovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Akhmedov Javokhir Jamolovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences
Tokhirov Jaloliddin Ochil ugli, Doctor of Philosophy (PhD) in Technical Sciences, Senior Lecturer
Bobobekov Ergash Abdumalikovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Acting Associate Professor
Judi Smetana, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Chrissy Lewis, Candidate of Pedagogical Sciences, Associate Professor (USA)
Glazova Marina Victorovna, Doctor of Sciences in Economics (Moscow))
Nosirova Nargiza Jamoliddin kizi, Doctor of Philosophy (PhD) in Economic Sciences, Associate Professor
Sevil Piriyeva Karaman, Doctor of Philosophy (PhD) (Turkey)
Mirzaliyev Sanjar Makhamatjon ugli, Head of the Department of Scientific Research and Innovations, TSUE
Ochilov Bobur Bakhtiyor ugli, Senior lecturer at TSUI
Golisheva Yelena Vyacheslavovna, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor.

Ekspertlar kengashi:

Berkinov Bazarbay, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Po'latov Baxtiyor Alimovich, texnika fanlari doktori (DSc), professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, falsafa fanlari doktori (DSc), professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), professor
Xalikov Suyun Ravshanovich, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Rustamov Ilhomiddin, iqtisodiyot fanlari nomzodi, dotsent
Hakimov Ziyodulla Ahmadovich, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Kamilova Iroda Xusniddinovna, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
G'afurov Doniyor Orifovich, pedagogika fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD)
Fayziyev Oybek Raximovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Tuxtabayev Jamshid Sharafetdinovich, iqtisodiyot fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD), dotsent
Xamidova Faridaxon Abdulkarim qizi, iqtisodiyot fanlari doktori, dotsent
Yaxshiboyeva Laylo Abdisattorovna, katta o'qituvchi
Babayeva Zuhra Yuldashevna, mustaqil tadqiqotchi
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Geografiya fanlari doktori, professori
Umirzoqov Ja'sur Artiqboy o'g'li, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent
Zebo Kuldasheva, iqtisodiyot fanlari doktori (DSc), dotsent

Board of Experts:

Berkinov Bazarbay, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Pulatov Bakhtiyor Alimovich, Doctor of Technical Sciences (DSc), Professor
Aliyev Bekdavlal Aliyevich, Doctor of Philosophy (DSc), Professor
Isakov Janabay Yakubbayevich, Doctor of Economic Sciences (DSc), Professor
Khalikov Suyun Ravshanovich, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Rustamov Ilhomiddin, Candidate of Economic Sciences, Associate Professor
Khakimov Ziyodulla Akhmadovich, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Kamilova Iroda Xusniddinovna, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics
Gafurov Doniyor Orifovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Pedagogy
Fayziyev Oybek Raximovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Tukhtabayev Jamshid Sharafetdinovich, Doctor of Philosophy (PhD) in Economics, Associate Professor
Khamidova Faridaxon Abdulkarimovna, Doctor of Economic Sciences, Associate Professor
Yakhshiboyeva Laylo Abdisattorovna, Senior Lecturer
Babayeva Zuhra Yuldashevna, Independent Researcher
Komilova Nilufar Karshiboyevna, Doctor of Geographical Sciences, Professor
Umirzokov Jasur Artiqboy ugli, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor
Zebo Kuldasheva, Doctor of Economic Sciences (DSc), Associate Professor

- 08.00.01 Iqtisodiyot nazariyasi
- 08.00.02 Makroiqtisodiyot
- 08.00.03 Sanoat iqtisodiyoti
- 08.00.04 Qishloq xo'jaligi iqtisodiyoti
- 08.00.05 Xizmat ko'rsatish tarmoqlari iqtisodiyoti
- 08.00.06 Ekonometrika va statistika
- 08.00.07 Moliya, pul muomalasi va kredit
- 08.00.08 Buxgalteriya hisobi, iqtisodiy tahlil va audit
- 08.00.09 Jahon iqtisodiyoti
- 08.00.10 Demografiya. Mehnat iqtisodiyoti
- 08.00.11 Marketing
- 08.00.12 Mintaqaviy iqtisodiyot
- 08.00.13 Menejment
- 08.00.14 Iqtisodiyotda axborot tizimlari va texnologiyalari
- 08.00.15 Tadbirkorlik va kichik biznes iqtisodiyoti
- 08.00.16 Raqamli iqtisodiyot va xalqaro raqamli integratsiya
- 08.00.17 Turizm va mehmonxona faoliyati

Jurnalning ilmiyligi:

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali

O'zbekiston Respublikasi
Oliy ta'lim, fan va innovatsiyalar
vazirligi huzuridagi Oliy
attestatsiya komissiyasi
rayosatining
2023-yil 1-apreldagi
336/3-sonli qarori bilan
ro'yxatdan o'tkazilgan.

MUNDARIJA

INNOVATSION SIYOSATNI AMALGA OSHIRISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI – OLIY TA'LIM TRANSFORMATSIYASI, RAQAMLI MODERNIZATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH OMILLARI.....	13
Sharipov Kongratbay Avezimbetovich	
O'ZBEKISTON YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISHI: ZARURAT, MAQSADI VA AYRIM MUAMMOLARI, YECHIMLAR	16
Abduraxmanova Gulnora Kalandarovna	
FAN, TA'LIM VA ISHLAB CHIQARISHDAGI SO'NGGI TENDENSIYALAR VA INNOVATSIYALAR	25
To'ychiyev Olimjon Alijonovich	
QURILISH TASHKILOTLARIDA KREDITGA LAYOQATLILIKNI BAHOLASHNI RAQAMLASHTIRISH	30
Mavlanov Normo'min Normamatovich	
BUDJET TASHKILOTLARIDA DAVLAT XARIDLARINI SAMARALI TASHKIL ETISHDA ELEKTRON SAVDOLARNING AHAMIYATI.....	37
Turabov Sarvar Abdumalikovich	
O'ZBEKISTONNI MINTAQAVIY TA'LIM VA ILM-FAN HABIGA AYLANTIRISHNING ISTIQBOLLI YO'NALISHLARI	41
Mirzaliyev Sanjar Maxamatjon o'g'li	
HUDUDIY RIVOJLANISH STRATEGIYALARIGA INNOVATSION KOMPONENTLARNI INTEGRATSIYA QILISH USULLARI	46
Muminov Fazliddin Xusniddin o'g'li	
OROL DENGIZI MEROSI: EKOLOGIK FOJIANI BARQAROR EKOTURIZM IMKONIYATLARIGA AYLANTIRISH	52
Zufarova Nozima	
KORXONALARNING YASHIL MARKETING STRATEGIYASINI ISHLAB CHIQISH METODOLOGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	60
Ergashxodjayeva Shaxnoza Djasurovna	
O'ZBEKISTONDA ISHCHI KUCHI BOZORINING TAKRORIY AMAL QILISHINING NAZARIY JIHATLARI	66
Mamaraximov B.E.	
BANK-MOLIYA TIZIMIDA QIMMATLI QOG'OZLAR VA MOLIYAVIY INSTRUMENTLARDAN FOYDALANISH ORQALI GAROV DIVERSIFIKATSIYASINI TAKOMILLASHTIRISH YO'LLARI.....	70
Xolbozorov Husniddin Norbek o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA TO'QIMACHILIK SANOATIDA MARKETINGNING INNOVATSION KONSEPSIYALARI.....	76
Jumayev Olimjon Sadulloevich, Axmedova Shoxsanam Sindbod qizi	
SAVDO KORXONALARIDA EKOLOGIK MAHSULOTLARNI TARG'IB QILISH VA SOTISHNI RAG'BATLANTIRISH USULLARI	84
Jalalova Dildora Jamolovna	
DIRECTIONS OF FORMING AND PROVIDING A COMPETITIVE EXPORT-ORIENTED ECONOMY IN UZBEKISTAN	87
Asatullaev Khurshid Sunatullaevich, Nasirkhodjaeva Dilafruz Sabitkhanovna, Abdullayeva Madina Kamilovna	
FROM SCIENCE TO BUSINESS: HOW UNIVERSITIES STIMULATE INNOVATION	94
Prof. A. Bobozhonov, Prof. A.M. Shatre, Assoc. Prof. V. Kirilova Vladimirova, prof. R.Kh. Karlibaeva	
PROSPECTS FOR THE DEVELOPMENT OF GREEN TECHNOLOGIES IN UZBEKISTAN BASED ON ADVANCED INTERNATIONAL EXPERIENCE	100
Otamuratov Sarvar	
SPECIFIC FEATURES OF MIGRATION FROM UZBEKISTAN AND PROSPECTS FOR ORGANIZATIONAL IMPROVEMENT	105
Sabiroya Lola Shavkatovna, Shaislamova Nargiza Kabilovna	

KORXONA BARQAROR AXBOROT TIZIMINI YARATISH QIYINCHILIKLARI.....	112
Abidov Abdujabbar Abduxamidovich	
TIJORAT BANKLARI FAOLIYATIGA FOIZ RISKINING TA'SIRI VA ILMIY-NAZARIY ASOSLARI.....	119
Isakov.J.Ya	
CREATION OF A MECHANISM FOR THE DEVELOPMENT AND INTRODUCTION OF A MODEL OF COMPLETE TRANSITION TO THE NETZERO ENERGY SYSTEM IN UZBEKISTAN	127
Makhmudova Guljakhon N., Gulomova Nigora Farxadovna	
УСИЛЕНИЕ ВОЗДЕЙСТВИЯ ХОЗЯЙСТВЕННОГО МЕХАНИЗМА НА СТОИМОСТНУЮ ОЦЕНКУ ОСНОВНЫХ ФАКТОРОВ ПРОИЗВОДСТВА.....	133
Алишер Расулев, Сергей Воронин	
РОЛЬ ФИНАНСОВОЙ ГЛОБАЛИЗАЦИИ В РАЗВИТИИ МАЛОГО И СРЕДНЕГО ПРЕДПРИНИМАТЕЛЬСТВА: ПЕРСПЕКТИВА И ПРИКЛАДНЫЕ РЕШЕНИЯ ДЛЯ ИХ ПЕРЕХОДА К МСФО.....	143
Эргашева Шахло Тургуновна	
DEVELOPMENT PROSPECTS OF AGRICULTURAL ECONOMIC ACTIVITY UNDER DIGITAL TRANSFORMATION	151
Boburjon Vafoev	
ENERGETIKA TIZIMIDAGI KORXONALAR MOLIYAVIY HOLATINING TAHLILI.....	157
Matnazar Yusupovich Raximov	
АСПЕКТЫ УПРАВЛЕНИЯ РАЗВИТИЕМ ЭКОЛОГИЧЕСКОГО ТУРИЗМА В РЕСПУБЛИКЕ.....	162
Очилова Хилола Фармоновна	
TA'LIM XIZMATLARI BOZORINI TAKOMILLASHTIRISHNING O'ZIGA XOS XUSUSIYATLAR.....	167
Abdullayev Suyun Artikovich	
THE INTERCONNECTION BETWEEN DIGITAL LEARNING PLATFORMS AND THE DIGITAL ECONOMY.....	171
Kuchkarov Takhir Safarovich, Kholmonov Shodiyor Karshiboyevich	
BANK-MOLIYA TIZIMI VA XUSUSIY SEKTORNI RIVOJLANTIRISHDA YANGI TEXNOLOGIYALAR YORDAMIDA BANK FAOLIYATINI RAQAMLASHTIRISH IMKONIYATLARI	174
Norov Akmal Ruzimamatovich	
РАЗВИТИЕ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА В РАМКАХ ПЕРСПЕКТИВ ВСТУПЛЕНИЯ ВО ВСЕМИРНУЮ ТОРГОВУЮ ОРГАНИЗАЦИЮ	180
У.А.Юлдашева	
ЗЕЛЕННЫЕ ПОТРЕБИТЕЛИ - ПУТИ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЕННОГО РОСТА В РАМКАХ УСТОЙЧИВОЙ ЭКОНОМИКИ	185
Дехканова Наргиза Шарифовна	
ЭКОЛОГИЧЕСКИЙ АУДИТ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	192
Ходжаева М.Х.	
TADBIRKORLIKNI RIVOJLANTIRISHDA AHOLINING MOLIYAVIY SAVODXONLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	199
Akbarova Barno Shuxratovna	
SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH THROUGH TOURISM UNDER THE GREEN ECONOMY FRAMEWORK	204
Jumayev Akbar Mahmudovich	
МАКРОИQTISODIY BARQARORLIKNI TA'MINLASHDA BANK TIZIMINI RIVOJLANTIRISH ISTIQBOLLARI.....	210
Erkinxojiyev Ismoiljon Ikromjon o'g'li	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA MINTAQAVIY SANOAT KORXONALARIDA KORPORATIV MADANIYATNI RIVOJLANTIRISH VA BOSHQARUV SAMARADORLIGINI OPTIMALLASHTIRISH.....	216
Matrizayeva Dilaram Yusupbayevna	
UZBEKISTAN AT THE CROSSROADS OF HISTORY AND GREEN INNOVATION: FROM THE GREAT SILK ROAD TO A SUSTAINABLE FUTURE	220
Avalova Gulshod Murodullayevna	

ГЛАВНЫЕ ВЕКТОРЫ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ПОЛИТИКИ ПО ОБЕСПЕЧЕНИЮ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ БЕЗОПАСНОСТИ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	226
Абдуллаева М.К.	
ENVIRONMENTAL MANAGEMENT IN THE INDUSTRIAL CLUSTERS SYSTEM IN UZBEKISTAN: MODERN TRENDS AND DEVELOPMENT PROSPECTS.....	233
Kholikova Rukhsora Sanjarovna	
HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH.....	239
Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich	
BUSINESS ANALYTICS IN HISTORICAL PERSPECTIVE: LESSONS FROM THE INDUSTRIAL REVOLUTION TO THE DIGITAL AGE	246
Burxonova Sabo Tulanovna	
"COST ENGINEERING"NING NAZARIY ASOSLARI VA UNI IQTISODIY SAMARADORLIKNI OSHIRISHDAGI O'RNI.....	252
Zaynitdinova Umida Djalalovna	
FEATURES AND WAYS OF FURTHER DEVELOPMENT OF THE DIGITAL ECONOMY.....	256
Kobilov Alisher, Majidova Irodahon	
ПИЩЕВАЯ ИНДУСТРИЯ УЗБЕКИСТАНА: АГРАРНЫЙ ИМПУЛЬС, ЭНЕРГЕТИЧЕСКОЕ ОБЕСПЕЧЕНИЕ И ЦЕНОВАЯ КОНЪЮНКТУРА.....	263
Юлдашев Голибжон Тургунович, Элдорбеков Гофурбек Искандарбек угли	
INCOME INEQUALITY AND MACROECONOMIC DETERMINANTS IN UZBEKISTAN: AN EMPIRICAL ANALYSIS	273
Muhammad Eid Balbaa, Marina Sagatovna Abdurashidova	
РЫНОК ТРУДА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ ЗЕЛЕННОЙ ЭКОНОМИКИ УЗБЕКИСТАНА.....	276
Амирджанова Ситора Суннат кизи	
EKOLOGIK QO'RIQXONALARDA MONITORING JARAYONLARINING IQTISODIY VA TASHKILIY AHAMIYATI	282
Homidov Hamdam Hasan o'g'li	
ГАРМОНИЗАЦИЯ НАЦИОНАЛЬНЫХ СТАНДАРТОВ БУХГАЛТЕРСКОГО УЧЕТА В РЕСПУБЛИКЕ УЗБЕКИСТАН В СООТВЕТСТВИИ С МСФО	288
Абдужалилова Дилноз Абдусаттаровна	
SUSTAINABLE TOURISM AND BIODIVERSITY PROTECTION: CASE OF UZBEKISTAN WITHIN THE UNESCO WORLD HERITAGE FRAMEWORK.....	294
Yuldasheva Dilnoza Ulugbekovna	
ПРАКТИЧЕСКОЕ ПРИМЕНЕНИЕ НЕЙРОМАРКЕТИНГА НА МАРКЕТПЛЕЙСАХ (WILDBERRIES, UZUM MARKET, ЯНДЕКС МАРКЕТ)	300
Юлдашев Жамшид Абрарович	
ЗЕЛЕНАЯ ЭКОНОМИКА КАК СТИМУЛ РАЗВИТИЯ РЫНКА ТРУДА УЗБЕКИСТАНА.....	309
Шаюсупова Наргиза Тургуновна	
GLOBALLASHUV SHAROITIDA YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANISHI O'ZBEKISTONNING XALQARO SAVDOSIGA VA IQTISODIY XAVFSIZLIGIGA TAHDID SIFATIDA.....	315
Mamatov Mamajan Ahmadjonovich	
SUG'URTA TASHKILOTLARI FAOLIYATI SAMARADORLIGINI OSHIRISH VA INNOVATSION SUG'URTA MAHSULOTLARINI JORIY QILISH MASALALARI	321
Xalikulova Gulzada Tadjimuratovna	
O'ZBEKISTON OZIQ-OVQAT BOZORIDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH ORQALI BARQAROR ISTE'MOLNI RAG'BATLANTIRISH	333
Eshmatov Sanjar Azimqulovich	
ИННОВАЦИОННЫЕ ЗЕЛЁНЫЕ ТЕХНОЛОГИИ В РАЗНЫХ ОТРАСЛЯХ ЭКОНОМИКИ: ГЛОБАЛЬНЫЙ ОПЫТ И НАЦИОНАЛЬНАЯ ПРАКТИКА	337
Назарова Ра'но Рустамовна, Мусаева Гавхар Ахматжон кизи	
YASHIL IQTISODIYOTDA MEHNAT BOZORI: O'ZBEKISTON TAJRIBASI VA ISTIQBOLLARI.....	343
Homidjonov Fozilxon Umarxon o'g'li, Haydarov Kamoliddin Baratovich	

GREEN INVESTMENT: PATHWAYS TOWARD A SUSTAINABLE FUTURE.....	348
Odilova Sitora Sayfitdin kizi	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA O'ZBEKISTON SANOAT KORXONALARIDA MARKETING STRATEGIYALARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	351
Kutbitdinova Mohigul Inoyatovna	
QURILISH MATERIALLARI SANOATIDA YASHIL TEXNOLOGIYALAR VA RAQAMLI TRANSFORMATSIYANING BARQAROR RIVOJLANISHGA TA'SIRI	356
Metyakubov Azamat Djumanazarovich	
ELEKTR SANOAT KORXONALARINING IQTISODIY XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHDA MARKETING VOSITALARIDAN FOYDALANISH ISTIQBOLLARI.....	361
Tursunxo'jayev Sardor Jamoliddin o'g'li	
УЧЕТ ЗАТРАТ И МЕТОДЫ ОПРЕДЕЛЕНИЯ СЕБЕСТОИМОСТИ ПРОДУКЦИИ В НЕФТЕГАЗОВОЙ ОТРАСЛИ	368
Махкамова Саида Гайратовна	
MILLIY HISOBLAR TIZIMIDA INTELLEKTUAL MULK MAHSULOTLARINI MAKROIQTISODIY DARAJADA HISOBGA OLISHNING METODOLOGIK ASOSI.....	375
Sunnatov Muxtor Ne'matovich	
RENEWABLE ENERGY AND MACROECONOMIC STABILITY IN CENTRAL ASIA: PATHWAYS WITHIN THE GREEN ECONOMY	382
Khabibullo Abdullaev	
JAHON SUG'URTA AMALIYOTI ASOSIDA O'ZBEKISTON SUG'URTA BOZORIDA YANGI RIVOJLANISH YO'NALISHLARI.....	387
Abdimovminova Saodat Taxirjonovna	
INTEGRATING DATA SCIENCE INTO GREEN FINANCING AND ECO-INNOVATIONS: ACHIEVING THE GOALS OF UZBEKISTAN-2030	397
Norboev Odil Abraevich, Kungratov Ilmurod Kuzibay ugli	
O'ZBEKISTONDA SANOAT ISHLAB CHIQRISHINI DIVERSIFIKATSIYALASH AMALIYOTI VA ISTIQBOLLARI	404
Olimov Maqsudjon Komiljon o'g'li	
СОЗДАНИЕ ЗЕЛЕННОГО ЭНЕРГЕТИЧЕСКОГО КОРИДОРА В ЕВРОПУ: РЕГИОНАЛЬНЫЙ ПОТЕНЦИАЛ АЗЕРБАЙДЖАНА, КАЗАХСТАНА И УЗБЕКИСТАНА.....	411
Лала Гамидова Адиль, Арзуман Гусейнов Айдын	
MAHALLA TIZIMIDA AHOLINI OZIQ-OVQAT MAHSULOTLARIGA BO'LGAN ISTE'MOL TALABLARI MODEL.....	419
S. Qulmatova	
AHOLI ICHKI MIGRATSIYASINING MEHNAT BOZORIGA TA'SIRINI STATISTIK O'RGANISH	427
Mirolimov Mirislom Mirshokir o'g'li	
O'ZBEKISTONDA BANK TIZIMINI RAQAMLASHTIRISH TENDENSIYALARI VA MUAMMOLARI	434
Jumaniyozova Mukaddas Yuldashevna	
ЗЕЛЁНЫЕ ФИНАНСЫ: ГЛОБАЛЬНЫЕ ТРЕНДЫ И ПЕРСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ В УЗБЕКИСТАНЕ	438
Фаттахова Муниса	
QISHLOQ XO'JALIGI SOHASI FAOLIYATINI DAVLAT TOMONIDAN MUVOFIQLASHTIRISH VA BOSHQARISH MEKANIZMLARINI TAKOMILLASHTIRISH	444
Tuxtamishev Shodimurod Qurbonboyevich	
MARKETING TADQIQOTLARI ASOSIDA MEVA-SABZAVOT MAHSULOTLARI EKSPORT SALONIYATINI OSHIRISH	452
Xojiyev Elshod Yoqub o'g'li	
СПОСОБЫ УПРАВЛЕНИЯ НАУЧНЫМИ УЧРЕЖДЕНИЯМИ В ЦЕЛЯХ ПЕРЕХОДА НА РАЗРАБОТКУ ЗЕЛЕННЫХ ИННОВАЦИЙ	459
Юдаков Александр Андреевич	
O'ZBEKISTONNI JAHON SAVDO TASHKILOTIGA A'ZO BO'LISHINING OZIQ-OVQAT XAVFSIZLIGINI TA'MINLASHGA TA'SIRI.....	466
Axmedova N.A.	

O'ZBEKISTON RESPUBLIKASIDA KLASTERLAR FAOLIYATINI TAKOMILLASHTIRISHNING IQTISODIY MEKANIZMI	471
<i>Sherkulov Shohruh Erkin o'g'li</i>	
DEVELOPMENT SCENARIOS OF UZBEKISTAN'S ACTIVE LABOR FORCE UNTIL 2030 AND THEIR ECONOMIC IMPLICATIONS.....	476
<i>Ganiev Bakhtiyor Zulfikor ugli, Rakhmonov Bekzod Sharibjon ugli</i>	
РАЗВИТИЕ ЗЕЛЁНОЙ ЭКОНОМИКИ КАК ФАКТОР СТИМУЛИРОВАНИЯ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ АКТИВНОСТИ ЖЕНЩИН В УЗБЕКИСТАНЕ	481
<i>Дониерова Фотимабону Алишер кизи</i>	
YASHIL ENERGETIKA VA UNING IQTISODIY TARAQQIYOTDAGI O'RNI	488
<i>Babadjanova Malika Ruzimova</i>	
BENCHMARKING IN THE AUTOMOTIVE INDUSTRY: STRATEGIES FOR SUSTAINABLE COMPETITIVENESS	492
<i>Abdurashidova Nigora</i>	
УЗБЕКИСТАН СТРЕМИТСЯ К УСТОЙЧИВОМУ ЭКОНОМИЧЕСКОМУ РОСТУ, ВНЕДРЯЯ ПРИНЦИПЫ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ	498
<i>Сагдуллаева Гулнора Ботыровна</i>	
O'ZBEKISTONDA FAOLIYAT YURITAYOTGAN KOMPANIYALARNING GLOBAL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH YO'NALISHLARI.....	502
<i>Sharipov Ixtiyor Baxtiyorovich</i>	
ZAIF BANDLIKDAN UNUMLI BANDLIK SARI TRANSFORMATSIYA: O'ZINI O'ZI BAND QILISH	507
<i>Qurbonov Samandar Pulatovich</i>	
ВОЗОБНОВЛЯЕМАЯ ЭНЕРГИЯ В ГЛОБАЛЬНОЙ ЭКОНОМИКЕ: ТЕКУЩИЕ ТЕНДЕНЦИИ И БУДУЩЕЕ РАЗВИТИЕ.....	514
<i>Меҳрибан Самедова Тофик</i>	
RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNING MEHNAT UNUMDORLIGINI OSHIRISHGA TA'SIRI	521
<i>Zafar Alisherovich Mamadiev, Nodira Isametdinovna Xasanxonova</i>	
SAVDO KORXONALARIDA BUXGALTERIYA HISOBINI XALQARO STANDARTLARGA INTEGRATSIYA QILISH MEKANIZMLARI.....	526
<i>Ablazov Lazizbek Abdiquosimovich</i>	
TIJORAT BANKLARINING TRANSFORMATSIYASI JARAYONINI TAKOMILLASHTIRISH.....	530
<i>Ziyadullaev Z.</i>	
TO'LOV TIZIMI KONSEPTUAL MODELINING SHAKLLANISH TAMOYILLARI	537
<i>Toshniyozov Sherali Kamoliddinovich</i>	
STAFF PERFORMANCE EVALUATION BASED ON KPI SYSTEM INDICATORS.....	546
<i>Rakhmatullaeva Shakhnoza Khamidovna, Sadriddinova Sevinchkhon</i>	
SUSTAINABLE DEVELOPMENT AND THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY IN THE CONTEXT OF GLOBAL ECONOMIC TRENDS	555
<i>Svetlana Yurievna Shatokhina</i>	
MILLIY TARBIYA OMILLARI VA MILLIY MADANIY YONDASHUV ASOSIDA TALABALARDA O'QUV TASHABBUSKORLIGINI RIVOJLANTIRISHNING NAZARIY-AMALIY ASOSLARI.....	560
<i>Azimova Nilufar Nuriddinovna</i>	
TIJORAT BANKLARI TOMONIDAN KICHIK BIZNES SUBYEKTLARINI TA'MINLASHDA BANK RESURSLARINING ROLI	567
<i>Xodjayeva Jeyrona Ravshonbek qizi</i>	
O'QUV DASTURINI INTEGRATSIYALASH VA YASHIL KO'NIKMALARNI RIVOJLANTIRISH: AKADEMIK VA SANOAT O'RTASIDAGI TAFOVUTNI YOPISSH	572
<i>Qo'ziqulova Dilfuzaxon Maxammatisaqovna</i>	
DIGITAL TRANSFORMATION AND DIGITAL PLATFORMS AS A KEY FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF SMALL BUSINESS ENTITIES	580
<i>Rizayeva Nilufar Oblakulovna</i>	

IQTISODIY OLIY TA'LIMDA STRATEGIK INNOVATSIYALAR: YASHIL KO'NIKMALARNI MILLIY VA GLOBAL BARQARORLIK MAQSADLARI BILAN MUVOFIQLASHTIRISH	585
<i>Xasanova Zarina Maxamadaliyeva</i>	
MARKAZIY OSIYODA YASHIL IQTISODIYOT: BARQAROR RIVOJLANISH YO'LIDAGI TO'SIQLAR VA ISTIQBOLLAR.....	594
<i>Aminov Shovkat O'ktam o'g'li</i>	
ПЕСПЕКТИВЫ РАЗВИТИЯ ЗЕЛЁНЫХ ОБЛИГАЦИЙ В УЗБЕКИСТАНЕ.....	598
<i>Саидахмедова Аида Мирзаевна</i>	
ПОВЫШЕНИЕ ЭКОНОМИЧЕСКОЙ ЭФФЕКТИВНОСТИ И СНИЖЕНИЕ РИСКОВ КОММЕРЧЕСКИХ БАНКОВ НА ОСНОВЕ ОБЕСПЕЧЕНИЯ БЕЗОПАСНОСТИ ТРАНЗАКЦИЙ В ФИНАНСОВЫХ ИНФОРМАЦИОННЫХ СИСТЕМАХ С ИСПОЛЬЗОВАНИЕМ СОВРЕМЕННЫХ СИММЕТРИЧНЫХ КРИПТОСИСТЕМ.....	605
<i>Раҳимбердиев Қ.Б.</i>	
ИНТЕГРАЦИЯ ФИНАНСОВЫХ И СТРАХОВЫХ ИНСТРУМЕНТОВ ДЛЯ СТИМУЛИРОВАНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА	612
<i>Ш.Ф.Кобилжонова</i>	
СОВЕРШЕНСТВОВАНИЕ КАПИТАЛА ХОЗЯЙСТВУЮЩИХ СУБЪЕКТОВ В КОНТЕКСТЕ РАЗВИТИЯ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И ЧАСТНОГО СЕКТОРА ЭКОНОМИКИ	618
<i>Д.А.Юлдашева</i>	
РОЛЬ БАНКОВСКО-ФИНАНСОВОЙ СИСТЕМЫ И СТРАХОВЫХ МЕХАНИЗМОВ В СТИМУЛИРОВАНИИ РАЗВИТИЯ ЧАСТНОГО СЕКТОРА	624
<i>Г.Т.Ахмедова</i>	
SUG'URTA BOZORI FAOLIYATINI RAQAMLI TEXNOLOGIYALAR ASOSIDA TRANSFORMATSIYALASH VA UNING RAQOBATBARDOSHLIGINI OSHIRISH MASALALARI.....	630
<i>Saidov Farrux Faxriddinovich</i>	
OPPORTUNITIES TO ENSURE SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE ENERGY SECTOR THROUGH THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY.....	635
<i>Ulashov Aliboy Rashid ugli, Istamova Nasiba Narzillo kizi</i>	
INKLYUZIV OLIY TA'LIMDA MUSTAQIL ISHLASH JARAYONINI TASHKILLASHTIRISH.....	641
<i>Akbarova Kamola Abdujabbor qizi</i>	
YOUTH-DRIVEN PATHWAYS TO GREEN EMPLOYMENT: A THEORETICAL EXAMINATION OF INCLUSIVE ECONOMIC STRATEGIES	646
<i>Suvpulatov Ozodjon Alijon ugli</i>	
KICHIK BIZNES INFRATUZILMASINI RIVOJLANTIRISHDA XORIJIY TAJRIBALAR VA UNING O'ZBEKISTON UCHUN AHAMIYATI	651
<i>Botirova Xulkar Olimjonovna</i>	
YASHIL IQTISODIYOT SHAROITIDA RAQAMLI TRANSFORMATSIYA VA BARQAROR RIVOJLANISH KLASTERLARI: NAZARIY ASOSLAR VA AMALIY YONDASHUVLAR.....	655
<i>Sherkulova Nodirabegim Baxordin qizi</i>	
BIOTECHNOLOGICAL SOLUTIONS IN URBAN PLANNING: OPPORTUNITIES AND LIMITATIONS OF "LIQUID TREES"	660
<i>Nosirkulov Asadjon Ahmadjon ugli</i>	
YASHIL IQTISODIYOTNI RIVOJLANTIRISHDA TIKLANADIGAN ENERGIYA MANBALARINING O'RNI.....	663
<i>Fayziyeva Dilso'z Bahodirovna</i>	
KREDIT PORTFELIDA MUAMMOLI KREDITLAR ULUSHINI KAMAYTIRISH YO'LLARI	668
<i>Salixova G.J</i>	
O'ZBEKISTONDA KANDOLAT MAHSULOTLARI BOZORINI RIVOJLANTIRISHDA YASHIL MARKETING STRATEGIYALARIDAN FOYDALANISH.....	672
<i>Boboyorova Maftuna Xaqqul qizi, Boboyorov Islombek Xaqqul o'g'li</i>	
OLIJ TA'LIM TIZIMIDA RAQAMLI TEXNOLOGIYALARNI QO'LLASH METODLARINI TAKOMILLASHTIRISH.....	675
<i>Xusniddinov Yorqinjon Muhiddin o'g'li</i>	

MODA SANOATIDA CRM TIZIMLARINI ELEKTRON SAVDO PLATFORMALARI BILAN UYG'UNLASHTIRISHDAGI TO'SIQLAR	679
Xalilova Nafisa Komilovna	
ENHANCING FOREIGN ECONOMIC RELATIONS AS A DRIVING FACTOR IN THE DEVELOPMENT OF THE NATIONAL ECONOMY	683
Khaitova Feruza Bahrom kizi	
MARKAZIY OSIYO MAMLAKATLARIDA XORIJIY INVESTITSIYALARNING QAYTA TIKLANUVCHI ENERGIYA MANBALARIGA TA'SIRI	687
Akishova Shaxnoza Davlet qizi	
BUXORO VILOYATIDA HUNARMANDCHILIK FAOLIYATINING RIVOJLANISH TENDENSIYALARI: TAHLIL VA ISTIQBOLLAR.....	693
Ravshanova Gulchexra Ravshanovna	
SANOATNI RIVOJLANTIRISHNING MEKANIZMLARI TURLARI VA OLIMLARNING YONDASHUVLARI	698
Ne'matov Shoxruxbek Ma'murjon o'g'li	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA KREDIT RISKLARINI BOSHQARISH AMALIYOTINI TAKOMILLASHTIRISH VA UNING XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI.....	703
Norova Nozima Nabiyevna	
O'ZBEKISTON BANK-MOLIYA TIZIMIDA REAL SEKTORNI KREDITLASH MEKANIZMLARINI SAMARALI JORIY ETISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJIGA TA'SIRI.....	709
Abduxomidov Ikromjon Maxamadin o'g'li	
MOLIYA TIZIMIDA BOJ-TARIF SIYOSATINI TAKOMILLASHTIRISH VA XUSUSIY SEKTOR RIVOJLANISHIGA TA'SIRI (OZIQ-OVQAT IMPORTI MISOLIDA).....	715
Rizaev Mirmahmud Xotamjanovich	
YASHIL MARKETING VA ESG INTEGRATSIYASI: STATISTIK TAHLIL VA BARQAROR RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI	721
Charos G'ayratova	
ИННОВАЦИОННЫЕ НАПРАВЛЕНИЯ ИСПОЛЬЗОВАНИЯ ПРОМЫШЛЕННОГО КАПИТАЛА ДЛЯ ОБЕСПЕЧЕНИЯ УСТОЙЧИВОГО ЭКОНОМИЧЕСКОГО РОСТА В УСЛОВИЯХ ФОРМИРОВАНИЯ «ЗЕЛЁНОЙ» ЭКОНОМИКИ.....	727
Г.А.Хайитбаева	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH SHAROITIDA TIJORAT BANKLAR TOMONIDAN TADBIRKORLIK FAOLIYATINI KREDITLASH.....	734
Tajiddinov Jamshiddin Shamsutdinovich	
IQTISODIYOTNING TARKIBIY TRANSFORMATSIYASIGA XORIJIY INVESTITSIYALAR TA'SIRINI BAHOLASH MEKANIZMINI TAKOMILLASHTIRISH	738
Shodiboyeva Dilzoda Farhodjon qizi	
MOLIYA TIZIMI BARQARORLIGI VA BUDJET TUSHUMLARINI OSHIRISHDA TASHQI IQTISODIY FAOLIYATNING AHAMIYATI.....	743
Aktamov Akbarjon Aslan o'g'li	
ENSURING SUSTAINABLE ECONOMIC GROWTH IN THE TRANSITION TO A GREEN ECONOMY: AN ECONOMETRIC ANALYSIS OF THE RELATIONSHIP BETWEEN CARBON EMISSIONS AND ECONOMIC DEVELOPMENT.....	748
Shakhriddinova Sitara Tolibjon kizi	
YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH JARAYONIDA TIJORAT BANKLARIDA INVESTITSIYA LOYIHALARI SAMARADORLIGINI OSHIRISHDA ESG TAMOYILLARINING ROLI	760
Ostonaqulova Gulchehraxon Muhammadyoqub qizi	
YASHIL IQTISODIYOT TAMOYILLARI ASOSIDA SANOAT KORXONALARIDA YETKAZIB BERISH STRATEGIYALARINI ISHLAB CHIQISH	769
Yusupov Ulug'bek Mamayusupovich	
YASHIL IQTISODIYOT KONTEKSTIDA MAKROIQTISODIY BARQARORLIKNI MUSTAHKAMLASH: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI.....	776
Isroilov Islomiddin Kamoliddin o'g'li	

RAQAMLI TRANSFORMATSIYA SHAROITIDA SPORT TASHKILOTLARINING YANGI BIZNES MODELLARINI ISHLAB CHIQISH	782
G'ulomov Musirmon	
O'ZBEKISTONDA IQTISODIYOTGA XORIJIY INVESTISIYALARNI JALB ETISHNING USTUVOR YO'NALISHLARI VA ISTIQBOLLARI	786
Sharipova Shahnoza Baxtiyorovna	
O'ZBEKISTONDA INVESTISIYA MUHITIGA TA'SIR ETUVCHI OMILLAR VA INVESTISIYALARNING IQTISODIYOTGA JALB ETILISH HOLATI TAHLILI	795
Karimova Qunduz Atanazarovna	
O'ZBEKISTON TURISTIK XIZMATLAR BOZORIDA BANDLIK TRANSFORMATSIYASINI VA UNI TARTIBGA SOLISH HOLATINI TAHLIL QILISH	804
To'xtayeva Xurshida Farxodovna	
INVESTITSIYA LOYIHALARIGA TA'SIR QILUVCHI INVESTITSIYA RISKLARINI BAHOLASH.....	811
Zohidova Ruksora Komiljon qizi	
ТИПЫ НАЦИОНАЛЬНЫХ ФИНАНСОВЫХ РАЗВЕДОК: ОСНОВНЫЕ РАЗЛИЧИЯ, ФОРМЫ И МЕТОДЫ ОСУЩЕСТВЛЕНИЯ ДЕЯТЕЛЬНОСТИ.....	817
Эсанов Шохрух Отабекович	
FACE RECOGNITION PROGRAM IN PYTHON.....	823
Khurramova Maftunakhon Zhurabekovna, Khurramov Azizjon Bakhodir ugli	
FORMATION OF ACCOUNTING POLICY FOR INTANGIBLE ASSETS.....	827
Farxod T. Abdvaxidov, Ramazon A. Abdurakhmanov	
O'ZBEKISTON EKSPORT TARKIBINI YUQORI QO'SHIMCHA QIYMATLI MAHSULOTLARGA O'TKAZISH STRATEGIYASINI TAKOMILLASHTIRISH.....	834
Raximov Eshmurod Normuradovich	
EKSPORT FAOLIYATIDA ERKIN IQTISODIY ZONALARNING SAMARADORLIGINI OSHIRISH YO'LLARI.....	838
Berdivaliyeva Madina Komiljon qizi	
TURIZM KLASTERLARIDA TIBBIY XIZMATLAR INTEGRATSIYASI: XALQARO TAJRIBA VA O'ZBEKISTON AMALIYOTI	841
Yazdanova Shohista Tuyg'un qizi Farxodova Shohnoza Umidbek qizi	
O'ZBEKISTON HAVO TRANSPORTI TIZIMINING JAHON IQTISODIYOTIDAGI O'RNI VA RIVOJLANISH ISTIQBOLLARI.....	850
Azimova Moxinur Nozimovna	

HUDUDDAGI KICHIK BIZNESNING SAMARALI TARKIBIY TUZILMASINI SHAKLLANTIRISHDA MUTASSADI TASHKILOTLARNING O'ZARO UYG'UN HARAKATINI TASHKIL ETISH

Sharipov Kuvondik Baxtiyorovich

Toshkent davlat iqtisodiyot universiteti
"Iqtisodiyot nazariyasi" kafedrası dotsenti, PhD
E-mail: k.b.sharipov@tsue.uz

Annotatsiya: Ushbu maqolada kichik biznes faoliyatini tartibga soluvchi tashkilot va muassasalar, mahalliy hokimiyatlarning kichik biznesni rivojlantirishdan manfaatdorligi hamda hudud iqtisodiyotiga ta'siri yo'nalishlari, hududdagi kichik biznesning samarali tarkibiy tuzilmasini shakllantirishda mutassadi tashkilotlarning o'zaro uyg'un harakatini tashkil etish ketma-ketligi, biznes faoliyatining qonuniy himoyasini ta'minlash, tadbirkorlarning huquqiy bilim darajasini oshirish hamda amaldagi qonunchilikka rioya etilishini ta'minlashga yo'naltirilgan chora-tadbirlar yoritilgan.

Kalit so'zlar: kichik biznes, ixtisoslashuv, tarmoq, kichik tadbirkorlik tarkibiy tuzilmasi, maromiylik, asosiy dastaklar, hududdagi kichik biznesning samarali tarkibiy tuzilmasi.

Abstract: This article discusses the organizations and institutions regulating small business activities, the interests of local authorities in the development of small business and the areas of influence on the economy of the region, the sequence of organizing coordinated actions of competent organizations in the formation of an effective structural structure of small business in the region, measures aimed at ensuring legal protection of business activities, increasing the level of legal knowledge of entrepreneurs and ensuring compliance with current legislation.

Key words: small business, specialization, industry, structural structure of small business, formality, main levers, effective structural structure of small business in the region.

Аннотация: В статье рассматриваются организации и учреждения, регулирующие деятельность малого бизнеса, интересы органов местного самоуправления в развитии малого бизнеса и направления их влияния на экономику региона, последовательность организации скоординированных действий компетентных органов по формированию эффективной структурной структуры малого бизнеса в регионе, меры, направленные на обеспечение правовой защиты предпринимательской деятельности, повышение уровня правовых знаний предпринимателей и обеспечение соблюдения действующего законодательства.

Ключевые слова: малый бизнес, специализация, отрасль, структурная структура малого бизнеса, формальность, основные рычаги, эффективная структурная структура малого бизнеса в регионе.

KIRISH

Kichik biznesning tarkibiy tuzilmasi asosan biznes subyektlarining o'z kapitalini eng yuqori daromad keltiruvchi iqtisodiy faoliyat turlariga kiritishga intilishi asosida shakllanadi. Bu boradagi yo'naltiruvchi kuch bo'lib rasmiy va norasmiy axborotlar, ya'ni, rasmiy statistika ma'lumotlari, xo'jalik yurituvchi subyektlarning hisobotlari, korxonalarining faoliyat natijalarini ifodalovchi xatti-harakatlari (reklamalar, rahbar va menejerlarning intervyulari, xodimlarni rag'batlantirish darajasi, yangi ko'chmas mulklarning xaridi, ishlab chiqarish texnologiyalari, mashinalar parkining yangilanishi va h.k.) hisoblanadi. Ya'ni, aksariyat hollarda bu boradagi ochiq axborotlarning yetishmasligi tufayli, norasmiy bozor signallari asosida harakat qilinadi. Biroq, bu bozor signallarining harakati xaotik tavsifga ega bo'lib, ularga ko'r-ko'rona ergashish oqibatida ko'plab biznes egalari bankrotlik holatiga tushib qolishiga sabab bo'ladi.

MAVZUGA OID ADABIYOTLAR SHARHI

Kichik biznes faoliyatining turli jihatlarini xorijiy mamlakatlarning ko'plab olimlari, jumladan, Anikina V.V., Gryaznova A.G., Borodina Ye.A., Krasnov D.A., Lapusta M.G., Salina O.V., Starostin Yu.L., Xait M.M. va boshqalar tomonidan tadqiq etilgan [2,3,4,5,6,7].

Kichik biznes sohasining rivojlanishi hamda uning tashqi iqtisodiy faoliyatdagi ishtiroki masalalari Bakiyeva I.A., Zakirov F.Sh., Ibragimov F.A., Ibragimova M.M., Rasulmammedov A.D., Sultanova G.K., Yuldashev D.T., G'afurov U.V. va boshqalarning ilmiy tadqiqotlarida o'rganilgan [8,9,10,11].

Yuqorida qayd etib o'tilgan olim va mutaxassislarning tadqiqotlarida ilgari surilgan ilmiy g'oya va xulosalarning ahamiyatini e'tirof etgan holda, hozirgi sharoitda kichik biznes subyektlarining tashqi savdo faoliyatidagi ishtiroki samaradorligini oshirishning ilmiy-uslubiy asoslarini tadqiq etishni taqozo etuvchi jihatlarining mavjudligi mazkur tadqiqot ishining dolzarbligini belgilab beradi.

TADQIQOT METODOLOGIYASI

Asosiy ilmiy-nazariy qoidalarni ishlab chiqishda ilmiy abstraksiyalash, tahlil va sintez, induksiya va deduksiya, statistik guruhlash, monografik tadqiq etish, taqqoslash kabi ilmiy tadqiqot usullaridan foydalanilgan.

TAHLIL VA NATIJALAR

Kichik biznes faoliyatini tartibga solishda davlat idoralari va tashkilotlari, nodavlat tashkilotlar va birlashmalar, xususiy tashkilotlar va infratuzilma, ta'lim va ilmiy muassasalari muhim rol o'ynaydi (1-jadval).

1-jadval. Kichik biznes faoliyatini tartibga soluvchi tashkilot va muassasalar [1]

Tashkilot turi	Tashkilot nomi	Vazifasi
Davlat idoralari va tashkilotlari	Iqtisodiyot va moliya vazirligi	Iqtisodiy siyosatni ishlab chiqish va moliyaviy rag'batlarni tartibga solish
	Soliq qo'mitasi	Soliq to'lovlarini nazorat qilish va imtiyozlar berish
	Adliya vazirligi	Tadbirkorlik subyektlarini ro'yxatdan o'tkazish va qonuniy himoya qilish
	Investisiya va savdo agentliklari	Sarmoyalarni jalb qilish va eksportni qo'llab-quvvatlash
Nodavlat tashkilotlar va birlashmalar	Savdo-sanoat palatasi, tadbirkorlar uyushmalari	Tadbirkorlarni birlashtirish va davlatga tavsiyalar berish
	Kengashlar va biznes forumlar	Muloqot qilish va innovatsiyalarni targ'ib qilish
	Maslahat markazlari va biznes inkubatorlar	Biznes boshlashda maslahat va qo'llab-quvvatlash
Xususiy tashkilotlar va infratuzilma	Banklar va moliya institutlari	Kreditlar, mikromoliya va sarmoya jalb qilish
	Konsalting kompaniyalari	Biznes boshqaruvi va moliyalashtirish bo'yicha maslahatlar
	Audit va hisob-kitob tashkilotlari	Soliq va moliyaviy hisobotlarni tayyorlash
Ta'lim va ilmiy muassasalar	Biznes maktablari va o'quv markazlari	Treninglar va ishbilarmonlik ko'nikmalarini oshirish
	Tadqiqot institutlari	Bozor tahlili va innovatsiyalarni amaliyotga joriy qilish

Hozirda ko'plab rivojlangan mamlakatlardagi singari O'zbekistonda ham kichik biznesni qo'llab-quvvatlashga qaratilgan ko'plab tashkilot va muassasalar faoliyat yuritmoqda (4.8-jadval). Biroq, ushbu tashkilot va muassasalarning kichik biznesning tarkibiy tuzilmasini samarali shakllantirishdagi ta'siri, imkoniyatlari yoki manfaatdorligi unchalik yuqori emas. Masalan, Iqtisodiyot va moliya vazirligining ushbu vazifalarni quyi hududlar — ya'ni tuman va shaharlar darajasida bajarish imkoniyati cheklangan yoki samarasiz bo'lishi mumkin. Shu bilan birga, bu vazifalar Soliq qo'mitasi, Adliya vazirligi hamda Investitsiyalar va tashqi savdo agentliklarining to'g'ridan-to'g'ri vakolatlari yoki funksional majburiyatlari doirasiga ham kirmaydi. Xuddi shuningdek, nodavlat tashkilotlar va birlashmalar, xususiy tashkilotlar va infratuzilma, ta'lim va ilmiy muassasalar ham mazkur vazifalar bilan bevosita shug'ullanmaydilar.

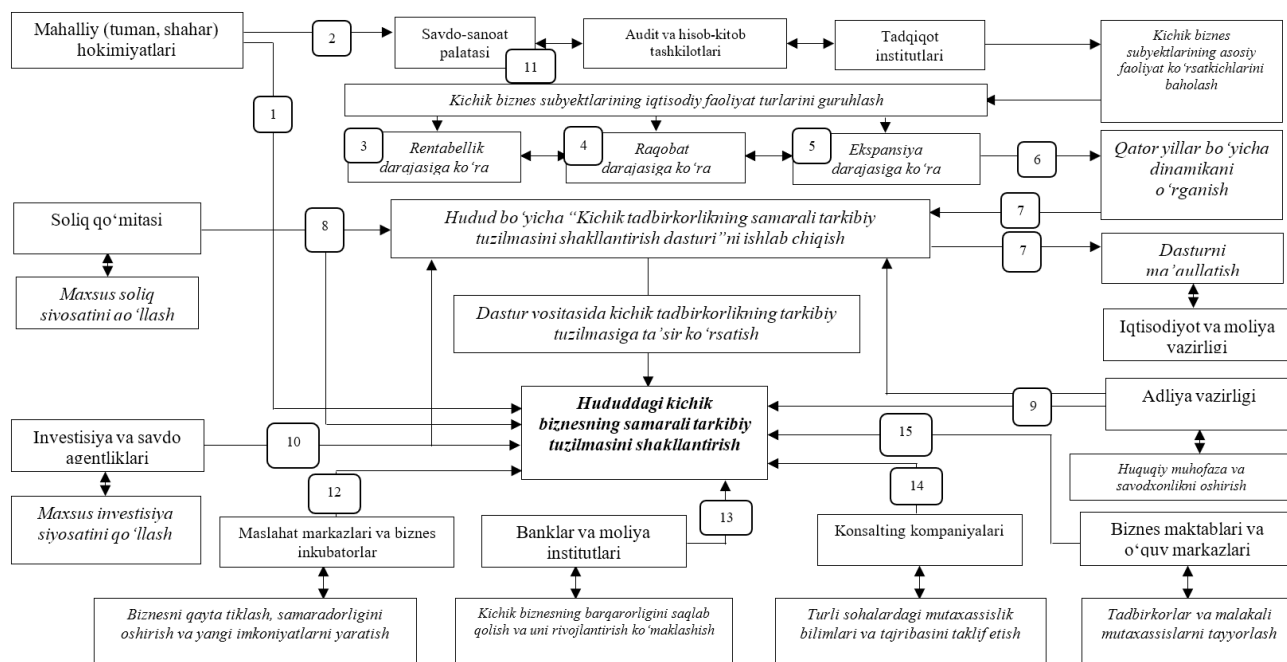
Shunday ekan, kichik biznes tarkibiy tuzilishini samarali shakllantirish bo'yicha chora-tadbirlarni ishlab chiqishga bevosita mas'ul idora mahalliy hokimiyatlarning iqtisodiy tuzilmalari hisoblanadi. Bu borada O'zbekiston

Respublikasining "Mahalliy davlat hokimiyati to'g'risida"gi qonunining "Mahalliy vakillik va ijroiya hokimiyati" deb nomlangan 1-moddasida: "Xalq deputatlari Kengashi va hokim viloyat, tuman va shahar uchun umumiy bo'lgan ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish vazifalari amalga oshirilishini ... ta'minlaydi" [1], "Xalq deputatlari Kengashining doimiy va muvaqqat komissiyalari" deb nomlangan 19-moddasida: "Xalq deputatlari Kengashlarida, qoida tariqasida, quyidagi doimiy komissiyalar tuziladi: mahalliy budjet, tadbirkorlikni rivojlantirish va iqtisodiy islohotlar bo'yicha..." [1], "Hokimlarning vakolatlari" deb nomlangan 21-moddasida: "Viloyat, tuman, shahar hokimi: ...hududlarni iqtisodiy, ijtimoiy, madaniy va ekologik jihatdan rivojlantirishni ta'minlashga qaratilgan chora-tadbirlarni amalga oshiradi..." [1] deb belgilab berilgan. Mahalliy hokimiyatlarning o'z hududlarida kichik biznesni rivojlantirishdan manfaatli tomonlarini quyidagi jadval orqali ifodalash mumkin (2-jadval).

2-jadval. Mahalliy hokimiyatlarning kichik biznesni rivojlantirishdan manfaatdorligi hamda hudud iqtisodiyotiga ta'siri yo'nalishlari [12]

Manfaatdorlik yo'nalishi	Hudud iqtisodiyotiga asosiy ta'siri	O'zaro bog'liq jihatlari
Hududni iqtisodiy rivojlantirish	Mahalliy budjetga soliq tushumlari hajmini oshirish	Kichik biznesning o'sishi mahalliy budjetga tushadigan soliq tushumlarini ko'paytirish imkonini beradi. Bu mablag'lar hududiy infratuzilmani yaxshilash va ijtimoiy dasturlarni moliyalashtirishga sarflanadi
	Hududiy iqtisodiyotni diversifikatsiyalash	Turli sohalarda kichik biznesning rivojlanishi hudud iqtisodiyotini barqarorlashtiradi va uni turli xavf-xatarlarga nisbatan chidamli qiladi
Ish o'rinlari yaratish va bandlikni ta'minlash	Hududdagi ishsizlik darajasini pasaytirish	Kichik biznes yangi ish o'rinlari yaratish orqali mahalliy aholining bandligini ta'minlaydi
	Hudud aholisining daromadlarini oshirish	Yangi ish o'rinlari orqali mahalliy aholi moliyaviy barqarorlikka erishadi, bu esa umumiy iqtisodiy faollikni oshiradi
Ijtimoiy barqarorlikni ta'minlash	Hudud aholisi farovonligini oshirish	Kichik biznes rivojlanishi orqali aholining turmush darajasi yaxshilanadi
	Aholining ijtimoiy muammolarni hal etish	Kichik biznes ijtimoiy ahamiyatga ega bo'lgan loyihalarni amalga oshirib, hudud aholisining ko'plab ijtimoiy, masalan, ta'lim, tibbiyot, xizmat ko'rsatish bilan bog'liq muammolarini hal qiladi
Infratuzilmani yaxshilash	Shahar va qishloq hududlarini obodonlashtirish	Kichik biznes infratuzilmaga sarmoya kiritadi, bu esa mahalliy hokimiyatlarga shaharsozlik va kommunal xizmatlarni rivojlantirishda ko'maklashadi.
	Turizm va xizmat ko'rsatish sohasini rivojlantirish	Kichik biznes hududning turistik jozibadorligini oshirishda muhim o'rin tutadi
Innovasiyalar va texnologiyalar	Hududdagi innovasion g'oyalarni rag'batlantirish	Kichik biznes yangi texnologiyalarni tatbiq etish va innovatsion yechimlarni amaliyotga keng joriy qilishda faol rol o'ynaydi.
	Texnologik infratuzilmani rivojlantirish	Mahalliy hokimiyatlar kichik biznesni qo'llab-quvvatlab, texnologiyalarni rivojlantirish uchun qulay muhit yaratishga harakat qiladi.
Demografik manfaatlar	Hudud aholisi o'sishini qo'llab-quvvatlash	Kichik biznes rivojlangan hududlarda aholining ko'chib kelishini rag'batlantirib, ularning o'sishiga imkon yaratadi.
	Yoshlar tadbirkorligini rag'batlantirish	Yoshlarni kichik biznes sohasiga jalb qilish orqali ularning ijtimoiy ahamiyatga ega faoliyatini rag'batlantirish va qo'llab-quvvatlash amalga oshiriladi.
Hududiy brend va jozibadorlik	Hududning iqtisodiy imijini shakllantirish	Kichik biznesning muvaffaqiyatli faoliyati mahalliy hokimiyatlarning investitsiyalar uchun jozibadorligini kuchaytiradi.
	Hududga xorijiy sarmoyalarni jalb qilish	Kichik biznes mahalliy hududlarda xorijiy investitsiyalarni jalb qilishda asosiy omil sifatida xizmat qiladi.

Mahalliy hokimiyatlar hududdagi kichik biznesning rivojlanishidan bevosita manfaatdor ekan, demak uning samarali tarkibiy tuzilishini shakllantirish jarayonlarini ham mahalliy hokimiyat kuzatib borishi hamda tartibga solishi maqsadga muvofiq hisoblanadi. Shunga ko'ra, yuqorida bayon etib o'tilgan bozor (iqtisodiy) va ma'muriy dastaklardan foydalangan holda kichik biznes faoliyatini qo'llab-quvvatlash va tartibga solishga mutassadi tashkilotlarning o'zaro uyg'un harakatini tashkil etishning boshlang'ich nuqtasida aynan mahalliy hokimiyat idoralari turmogi lozim (1-rasm).

1-rasm. Hududdagi kichik biznesning samarali tarkibiy tuzilmasini shakllantirishda mutassadi tashkilotlarning o'zaro uyg'un harakatini tashkil etish [12].

Yuqoridagi 1-rasmda ifodalangan hududdagi kichik biznesning samarali tarkibiy tuzilmasini shakllantirishda mutassadi tashkilotlarning o'zaro uyg'un harakatini tashkil etish jarayonlarining har birining mazmunini belgilangan raqamlar ketma-ketligida ko'rib chiqamiz.

1. Tuman yoki shahar darajasidagi mahalliy hokimiyatning iqtisodiy bo'limi o'z hududida faoliyat yuritayotgan kichik biznes subyektlarining iqtisodiy faoliyat yo'nalishlari bo'yicha tarkibiy tuzilmasini (jami subyektlarga nisbatan foiz hisobida) aniqlaydi.

2. Har bir iqtisodiy faoliyat turi bo'yicha kichik biznes subyektlarining rentabellik darajasini baholaydi. Bunda Audit va hisob-kitob tashkilotlari hamda Tadqiqot institutlarining yordamidan foydalanishi mumkin.

3. Kichik biznes subyektlarining rentabellik darajasidan kelib chiqqan holda iqtisodiy faoliyat turlarini bir necha guruhga ajratish mumkin. Bunda eng yuqori rentabellikka ega iqtisodiy faoliyat turining ko'rsatkichi 1 koeffitsiyentga teng deb olinib, qolgan iqtisodiy faoliyat turlarining qiymatlari ularning amaldagi rentabellik darajalaridan kelib chiqqan holda hisoblab chiqiladi: 0 ga teng rentabelli ($R=0$), o'ta past rentabelli ($R=0,1-0,24$), past rentabelli ($R=0,25-0,39$), o'rtacha rentabelli ($R=0,4-0,54$), o'rtachadan yuqori rentabelli ($R=0,55-0,69$), yuqori rentabelli ($R=0,7-0,84$) va o'ta yuqori rentabelli ($R=0,85-1,0$).

4. Qator yillar davomida hududdagi kichik biznes subyektlarining iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha rentabellik darajasining dinamikasi o'rganib chiqiladi.

5. Tahlillar orqali iqtisodiy faoliyat turlari (tarmoqlar)dagi asosiy tendensiyalar aniqlanadi: jadal ravishda kengayib (o'sib) boruvchi, bir maromda kengayib (o'sib) boruvchi, o'zgarmasdan qolayotgan, bir maromda qisqarib (pasayib) boruvchi, keskin ravishda qisqarib (pasayib) boruvchi tarmoqlar.

6. Tahlillar orqali iqtisodiy faoliyat turlari (tarmoqlar) bo'yicha kichik biznes subyektlari o'rtasidagi raqobat darajalari aniqlanadi: o'ta keskin raqobat, keskin raqobat, mo'tadil raqobat, past raqobat, o'ta past raqobat, raqobat mavjud emas.

7. Yuqoridagi ma'lumotlar asosida tegishli hudud bo'yicha "Kichik tadbirkorlikning samarali tarkibiy tuzilmasini shakllantirish dasturi" ishlab chiqiladi va uni ma'qullatish uchun Iqtisodiyot va moliya vazirligiga taqdim etiladi. Iqtisodiyot va moliya vazirligi hududlar bo'yicha tuzilgan umumiy dasturlarni mamlakatning ijtimoiy-iqtisodiy rivojlanish strategiyasi va asosiy ko'rsatkichlari, shuningdek, mahalliy budjetlarning daromad va xarajat parametrlari bilan muvofiqligini tahlil qiladi, zarurat tug'ilganda ularga tegishli tuzatishlar kiritib, tasdiqlaydi.

8. Soliq dasturlari (instrument) orqali kichik biznes tarkibiy tuzilishini samarali shakllantirish jarayonlariga sezilarli ta'sir etish mumkin. Soliq qo'mitasi kichik biznes subyektlarining samarali tarkibiy tuzilmasini shakllantirish chora-tadbirlarini ishlab chiqishi mumkin. Bunda u samarali tarkibiy tuzilma uchun muhim hisoblangan, biroq iqtisodiy holati yomonlashib borayotgan kichik biznes subyektlariga qonuniy tartibda qo'llab-quvvatlash choralari orqali yordam berishi mumkin. Ushbu yordam soliq majburiyatlarini yengillashtirish, huquqiy maslahatlar berish va tadbirkorlik faoliyatini tiklashga qaratilgan bo'lib, quyidagi choralar tizimini qamrab oladi:

1) soliq majburiyatlarini yengillashtirish: qiyin iqtisodiy sharoitda soliq to'lovlarini vaqtincha kechiktirish yoki to'lov muddatini uzaytirishdan iborat soliq ta'tillarini taqdim etish; faoliyati murakkablashgan tadbirkorlar uchun soliq stavkalarini kamaytirish yoki qo'shimcha imtiyozlar joriy etish; soliq qarzdorligini qisman kechirish yoki qisqa muddatli shartlarda qayta moliyalashtirish;

2) soliq to'lovlari bo'yicha maslahatlar berish: soliq'larni to'g'ri hisoblash va to'lash bo'yicha maslahat berish; qonunchilikdagi yangiliklar, imtiyozlar va taqdim etiladigan soliq yengilliklari haqida ma'lumot berish; soliq nazorati jarayonida ishonchlilikni oshirish va tavakkallarni kamaytirish bo'yicha maslahat berish;

3) davlat dasturlari va qo'llab-quvvatlash imkoniyatlari: imtiyozli dasturlar, ya'ni, kichik biznes subyektlari uchun maxsus soliq dasturlarini ishlab chiqish hamda ularni amaliyotga joriy etish; davlat subsidiyalaridan foydalanish imkoniyatlarini yaratish va soliq kompensasiyalarini ta'minlash kabi choralarni amalga oshirish.

4) soliq nazoratlarini yengillashtirish: qiyin vaziyatdagi bizneslarga soliq tekshiruvlarini qisqartirish; soliq qoidalariga rioya qilish uchun ishbilarmonlarga maslahat va ogohlantirish xizmatlarini taqdim etish.

5) tadbirkorlikni qo'llab-quvvatlash: iqtisodiy tiklanish strategiyalari, ya'ni tadbirkorlikni qayta tiklash bo'yicha takliflar ishlab chiqish; soliq to'lovlarni to'g'ri boshqarish uchun tadbirkorlarga treninglar, o'quv seminarlari va malaka oshirish kurslarini tashkil qilish.

6) Soliq yengilliklarini ommalashtirish: innovatsion va ijtimoiy ahamiyatga ega loyihalar doirasida yangi biznes yo'nalishlariga nisbatan soliq imtiyozlari va yengilliklarni tatbiq etish; soliq imtiyozlari orqali kichik biznes subyektlariga raqobatbardoshlikni ta'minlash imkoniyatini yaratish.

Bundan ko'rinadiki, Soliq qo'mitasi maxsus ishlab chiqilgan soliq siyosati vositasida biznes subyektlarining barqarorligini saqlab qolish va ularning tiklanishiga yordam berish orqali mazkur sohaning tarkibiy tuzilmasini optimallashtirishga sezilarli ta'sir ko'rsatadi.

9. Kichik biznes tarkibiy tuzilishini samarali shakllantirishda Adliya vazirligining faoliyati ham muhim o'rin tutadi. Adliya vazirligi iqtisodiy holati yomonlashib borayotgan kichik biznes subyektlarini huquqiy yordam va qonunchilik doirasida qo'llab-quvvatlash orqali tartibga solishi mumkin. Ushbu ko'mak, asosan, biznes faoliyatining qonuniy himoyasini ta'minlash, tadbirkorlarning huquqiy bilim darajasini oshirish hamda amaldagi qonunchilikka rioya etilishini ta'minlashga yo'naltirilgan quyidagi chora-tadbirlarni o'z ichiga oladi.

kichik biznesning shartnomalar bilan bog'liq muammolarini huquqiy yo'llar orqali hal qilishga yordam berish; shartnomalarni qayta ko'rib chiqish va qonuniy jihatdan optimallashtirish;

qayta moliyalashtirish va qarzlarni qayta tuzish bo'yicha huquqiy maslahatlar berish;

biznes yuritish uchun kerak bo'lgan litsenziya va ruxsatnomalarni olishda maslahat va amaliy yordam ko'rsatish;

kichik biznes subyektlarini qonunchilikdagi yangiliklar to'g'risida xabardor qilib borish;

tadbirkorlarning xorijiy hamkorlar bilan yuzaga kelishi mumkin bo'lgan huquqiy muammolarni yechimiga qaratilgan ishlarda ko'maklashish;

xususiy sektor va davlat o'rtasidagi hamkorlik aloqalarini yuridik asosda yanada takomillashtirish;

tadbirkorlar o'rtasida vujudga kelishi mumkin bo'lgan nizolarni sudgacha hal etish mexanizmlarini yo'lga qo'yish;

kichik biznes subyektlarining mulkka oid huquqlarini poymol bo'lishidan himoya qilish;

davlat yoki xususiy tuzilmalar tomonidan qonunga hilof ravishda aralashuvlarning oldini olish;

qonunchilikdagi o'zgarishlar jarayonida kichik biznes subyektlari manfaatlarini inobatga olishni ta'minlash.

10. Kichik biznesning tarkibiy tuzilmasini samarali shakllantirishdagi investitsiyalar va savdo agentliklarining o'rni, asosan, investitsiyalarni jalb etish, savdo salohiyatini kengaytirish hamda eksport jarayonlarini qo'llab-quvvatlash orqali o'z aksini topadi. Ayniqsa, investorlar bilan aloqalarni tashkil qilish, imtiyozli shartlarda sarmoya kiritish uchun xalqaro va davlat dasturlarini taqdim etish, investisiya muhitini yaxshilash, biznes subyektlariga yangi xalqaro bozorlarni aniqlashda maslahatlar berish, tovar va xizmatlarni eksportga chiqarish jarayonida texnik qo'llab-quvvatlash, sertifikatlash va standartlashtirish, xalqaro savdo ko'rgazmalarida qatnashish, mahalliy va xalqaro savdo aloqalarini mustahkamlash uchun uchrashuvlar va forumlar tashkil etish, tashqi hamkorlar bilan kelishuvlarni tashkil qilish va hujjatlarni rasmiylashtirish, kichik biznesning samaradorligini oshirish, ish jarayonlarini qayta tiklash va xarajatlarni optimallashtirishga yo'naltirilgan qo'llab-quvvatlovchi infratuzilmani yaratish va kichik biznesning yangi imkoniyatlardan foydalanishini ta'minlash muhim hisoblanadi.

11. Kichik biznesning tarkibiy tuzilmasini samarali shakllantirish jarayonida Savdo-sanoat palatasi (SSP) iqtisodiy ahvoli kuchsizlanib borayotgan tadbirkorlik subyektlariga strategik, yuridik va amaliy choralar orqali yordam ko'rsatadi. Savdo-sanoat palatasining asosiy ustuvor vazifasi kichik biznes vakillarini har tomonlama qo'llab-quvvatlash, ularning manfaatlarini himoya qilish hamda samarali faoliyat yuritishlari uchun qulay shart-sharoitlar yaratishdan iborat. SSP tomonidan ko'rsatilayotgan yordam, asosan, kichik biznes subyektlarining muammolarini bartaraf etish, ularni tiklash hamda barqaror rivojlanishini ta'minlashga yo'naltirilgan.

12. Mahalliy hokimiyatlar Maslahat markazlari va biznes inkubatorlar orqali iqtisodiy holati yomonlashib borayotgan kichik biznes subyektlariga bir qator qo'llab-quvvatlovchi xizmatlar orqali yordam berishadi. Ular

biznesni qayta tiklash, uning samaradorligini oshirish va yangi imkoniyatlar yaratishga yo'naltirilgan quyidagi chora-tadbirlarni amalga oshirishlari mumkin: grant va subsidiyalar olish uchun murojaat qilish; investitsiyalar jalb etish maqsadida biznes-rejalar ishlab chiqish va taqdim etish; kichik biznes subyektlari o'rtasida hamkorlik aloqalarini yo'lga qo'yish; ish yuritish va ishlab chiqarish jarayonlarini optimallashtirish bo'yicha maslahatlar berish; bozordagi faoliyatni tiklash; tarmoqlanish va yangi mijozlar bilan hamkorlikni yo'lga qo'yish; mehnat qonunchiligi, soliq va litsenziyalash talablari asosida ishlashda qo'llab-quvvatlovchi klasterlarga qo'shilish; iqtisodiy inqirozlariga bardoshlilikni oshirish strategiyalarini ishlab chiqish; innovatsion g'oyalarni hayotga tatbiq etish va moliyaviy inqiroz sharoitida tadbirkorlikni qayta yo'lga qo'yishga ishonch uyg'otish.

13. Mahalliy hokimiyatlar Banklar va moliya institutlaridan iqtisodiy holati yomonlashib borayotgan kichik biznes subyektlariga bir qator moliyaviy, maslahat va qayta moliyalashtirish yechimlari orqali yordam berishlari mumkin. Bu chora-tadbirlar kichik biznesning barqarorligini saqlab qolish va uni rivojlantirishga ko'maklashishga qaratilgan. Qarz to'lov muddatlarini uzaytirish, foiz stavkalarini pasaytirish, qo'shimcha moliyaviy qo'llab-quvvatlash, qarz boshqaruvi bo'yicha maslahatlar berish, ishlab chiqarish xarajatlarini tahlil qilish, daromad manbalarini diversifikatsiya qilish, tavakkallarni sug'urta qilish shular jumlasidandir.

14. Mahalliy hokimiyatlar rentabellik darajasi past, keskin ravishda qisqarib (pasayib) boruvchi hamda raqobat darajasi past tarmoqlardagi korxonalarining faoliyatini jonlantirishda Konsalting kompaniyalari yordamidan keng foydalanishi mumkin. Konsalting kompaniyalari turli sohalardagi mutaxassislik bilimlari va tajribasini taklif etib, faoliyati susayib borayotgan yoki bankrotlikka yuz tutgan korxonalariga yordam berish bilan shug'ullanadi. Ular tashkilotlar va bizneslarga strategik qarorlar qabul qilish, operatsiyalarni yaxshilash va muammolarni hal qilishda maslahatlar berishadi. Konsalting kompaniyalari korxonaning uzoq muddatli rivojlanish strategiyasini ishlab chiqish, uning moliyaviy ahvolini tahlil qilish va yaxshilash, mahsulot va xizmatlarni bozorga chiqarish strategiyasini ishlab chiqish, axborot texnologiyalarini joriy qilish va ularni optimallashtirish, korxonada ishbilarmonlik muhitini yaxshilash, katta loyihalarni rejalashtirish, boshqarish va monitoring qilish, qonunchilikka muvofiqlikni ta'minlash va huquqiy muammolarni hal qilish, bozor holatini tahlil qilish va yangi imkoniyatlarni aniqlashda yordam beradi.

15. Mahalliy hokimiyatlar kerakli darajada rivojlanmayotgan yoki raqobat darajasi past bo'lgan iqtisodiy faoliyat turlari bo'yicha tadbirkorlar va malakali mutaxassislarni tayyorlashda Biznes maktablari va o'quv markazlari tarmog'idan keng foydalanishi mumkin. Bu jarayon mazkur muassasalarga mahalliy hokimiyatlar tomonidan davlat buyurtmasi yoki ikki tomonlama shartnomalar ko'rinishida tashkil etilishi mumkin.

XULOSA VA TAKLIFLAR

Yuqoridagi O'zbekistonda kichik tadbirkorlik tarkibiy tuzilmasi shakllanishi jarayonlarini tartibga solishning bozor va ma'muriy dastaklaridan foydalanish jarayonlarining mahalliy hokimiyatlar tomonidan o'zaro muvofiqlashtirilgan holda tashkil etilishi pirovardida mazkur soha samaradorligining sezilarli darajada oshishiga imkon yaratadi.

Davlat tomonidan qo'llab-quvvatlash dasturlari doirasida turli fondlar, kredit, moliyaviy va maslahat yordami ko'rsatish orqali kichik tadbirkorlikning maqbul tarkibiy tuzilmasi shakllanishiga ta'sir ko'rsatish mumkin. Shuningdek, davlat tomonidan ma'muriy tavsifdagi qonun va qoidalarni belgilash, biznesni rasmiylashtirish va litsenziyalashda maxsus talablarni ishlab chiqish orqali ham ushbu maqsadga yanada aniqroq erishilishi mumkin.

Foydalanilgan adabiyotlar ro'yxati

1. O'zbekiston Respublikasining qonuni. Mahalliy davlat hokimiyati to'g'risida. 1993 yil 2 sentyabr, 913-XII-son. - <https://www.lex.uz/acts/112170>
2. Аникина В.В. Малый бизнес в условиях глобализации: проблемы и перспективы развития. - М.: Экономика, 2020.;
3. Грязнова А.Г., Бородина, Е.А. Экономические механизмы поддержки малого предпринимательства в России. - СПб.: Питер, 2019.;
4. Краснов Д.А. Государственная поддержка малого бизнеса в России и за рубежом. - М.: Юрайт, 2018.; Лапуста М.Г. Предпринимательство. - Учебник для вузов. – М.: ИНФРА-М, 2017.;
5. Салина О.В. Развитие малого предпринимательства в условиях цифровой экономики. - М.: Альпина Паблишер, 2021.;
6. Старостин Ю.Л. Малое предпринимательство. - Учеб.пособие. – М.: ИНФРА-М, 1997.;
7. Хаит М.М. Развитие малого бизнеса на основе реструктуризации крупных предприятий // Вестн. Моск. ун-та. – Сер. 6; Экономика. – 2006. – №4. – С. 32-43.
8. Bakiyeva I.A. O'zbekiston yengil sanoatida kichik biznes va xususiy tadbirkorlikni rivojlantirish. Dis. ... iqt. fan. nomz. - T., 2012.;
9. Ibragimova M.M. Kichik biznes va xususiy tadbirkorlik faoliyatining tarkibiy o'zgarishlar asosida samaradorligini oshirish (Namangan viloyati misolida). Avtoref. ... iqt. fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). – T., 2018.;

10. Yuldashev D.T. Oilaviy tadbirkorlikni rivojlantirishning iqtisodiy mexanizmini takomillashtirish. Avtoref. ... iqt. fanlari bo'yicha falsafa doktori (PhD). – T., 2019;
11. G'afurov U.V. Kichik biznesni davlat tomonidan tartibga solishning iqtisodiy mexanizmlarini takomillashtirish. Monografiya. – Toshkent: Moliya, 2016. – 208 b.
12. Muallif ishlanmasi

**TOSHKENT DAVLAT
IQTISODIYOT UNIVERSITETI**

IV GLOBAL VA MILLIY IQTISODIYOT TRENDLARI: “O‘ZBEKISTON – 2030” STRATEGIYASI FORUMI

YASHIL IQTISODIYOT VA TARAQQIYOT

Ilmiy elektron jurnal

(MAXSUS SON)

Ingliz tili muharriri: Feruz Hakimov

Musahhih: Zokir ALIBEKOV

Sahifalovchi va dizayner: Oloviddin Sobir o‘g‘li

“Yashil” iqtisodiyot va taraqqiyot” jurnali 03.11.2022-yildan O‘zbekiston Respublikasi Prezidenti Adminstratsiyasi huzuridagi Axborot va ommaviy kommunikatsiyalar agentligi tomonidan №566955 reyestr raqami tartibi bo‘yicha ro‘yxatdan o‘tkazilgan.
Litsenziya raqami: №046523. PNFL: 30407832680027

Manzilimiz: Toshkent shahar, Mirzo Ulug‘bek tumani
Kumushkon ko‘chasi, 26-uy.

TASHKENT STATE
UNIVERSITY OF ECONOMICS

23-24

OCTOBER
2030

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

23-24
OCTOBER
2025

3RD CONFERENCE:
MACHINE LEARNING AND ARTIFICIAL INTELLIGENCE:
A NEW APPROACH TO ECONOMETRIC ANALYSIS

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

UZBEKISTAN
STRATEGY
23-24 OCTOBER

- ARTIFICIAL INTELLIGENCE AND DIGITAL TECHNOLOGIES
- ECONOMETRICS AND BUSINESS ANALYTICS
- DATA SCIENCE (DATABASES)
- DIGITAL GOVERNMENT
- DIGITAL TRANSFORMATION
- ECONOMIC STATISTICS
- QUANTITATIVE MEASUREMENT OF THE ECONOMY

2nd CONFERENCE:
BANKING AND
FINANCIAL SYSTEM AND
DIRECTIONS FOR DEVELOPING
THE PRIVATE SECTOR

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

СТРАТЕГИЯ
«УЗБЕКИСТАН – 2030»

23-24 2025
OCTOBER

- Makroiqtisodiy barqarorlik
- Yashil iqtisodiyotda mehnat bozori
- Jahon iqtisodiyoti va xalqaro iqtisodiy munosabatlar
- Yashil investitsiya va kreditlash
- Yashil texnologiyalar
- Eko turizm
- Yashil innovatsiyalar

strategy2025.tsue.uz

YASHIL IQTISODIYOTGA O'TISH
SHAROITIDA BARQAROR IQTISODIY
O'SISHNI TA'MINLASH YO'NALISHLARI

2030

<https://strategy2025.tsue.uz/>

TASHKENT STATE UNIVERSITY OF ECONOMICS   ФОРУМ   UZBEKISTAN STRATEGY

ISSN: 2992-8982

Elektron pochta: sq1141983@gmail.com

Telefon: +998 93 124 57 11

Sayt: <https://yashil-iqtisodiyot-taraqqiyot.uz>

Telegram: https://t.me/taraqqiyot_va_talim_uz

ISBN 978-9910-8110-8-1

9 789910 811081

CONFERENCE "GLOBAL
AND NATIONAL ECONOMIC
TRENDS"

1st CONFERENCE:
DIRECTIONS FOR ENSURING
SUSTAINABLE ECONOMIC
GROWTH IN THE CONTEXT OF
TRANSITION TO A GREEN ECONOMY

2030
UZBEKISTAN
STRATEGY

BANK-MOLIYA TIZIMI
VA XUSUSIY SEKTORNI
RIVOJLANTIRISH
YO'NALISHLARI